

ASZÓDI JAVÍTÓINTÉZET

**„SÁRGA FALAK”
SZAKMAI PROGRAM**

AZ ÖTÖDIK GENERÁCIÓ
2005.

120. év munkacsoport

ÉNEK

Az aszódi javcsi sárgára van kifestve,
Jaj de oda vagyok három évre ítélve
Három évig elsárgulok, hervadok
Azt sem tudom mikor szabadulok.

Hervad már a rózsa a hegyek tetején,
Én is elhervadok az Aszód fenekén.

Anyám, anyám édes anyám gyere hozzám beszélőre.

Az aszódi javcsi kőből van ki rakva
Jaj de sok édes anya sírva jár de alatta.

Sírhatsz anyám jaj szóval is van egy fiad rab lett az is.

Ars poetica

A nevelőtestület legfontosabb pedagógiai célja, hogy a gondozására, fejlesztésére bízott növendékek számára biztosítsa a személyiségfejlődést serkentő feltételeket.

A nevelőközösség az elfogadás, az empátia, a következetesség és hitelesség alapján alakítja ki a fiatalokkal való együttműködést.

Ezért a személyiségfejlesztés, kiegészítve a korrigáló neveléssel az egyéni, személyre szóló nevelési, oktatási programokkal valósul meg.

ÁLTALÁNOS CÉL ÉS FELADATRENDSZER

SZAKMAI FELÜGYELET

A javítóintézeti nevelés célja:

Növendékeink

- egyéni és kis csoportos fejlesztése
- korrekciós nevelése
- kriminalizálódásuk csökkentése
- társadalmi beilleszkedési zavaraink megszüntetése, oldása
- oktatása, munkafoglalkoztatása, szakmai, tanfolyami képzése
- személyiségállapotuk figyelembe vételével a társadalomba történő visszairányítása
- igény és lehetőség szerinti utógondozása.
- kulturális szintjének emelése

Feladatunk:

A javítóintézeti nevelésre utalt fiatalok fiúk komplex reszocializációjának biztosításával a bírói ítélet végrehajtása.

Szakmai felügyeletet biztosít:

ICSSZEM Gyermekvédelmi Főosztálya

Általános Iskola, Szakiskola és Speciális Szakiskola esetében:

Oktatási Minisztérium

A bírói intézkedések végrehajtásával kapcsolatos szakmai felügyeletet biztosít:

Igazságügyi Minisztérium

Törvényességi felügyelet biztosít:

Legfőbb Ügyészség Gyermek- és Ifjúságvédelmi Önálló Osztálya

A javítóintézet a gyermek- és ifjúságvédelem rendszerében működő intézet.

NÖVENDÉKEINK FŐBB JELLEMZŐI

A bűnelkövetést többnyire az alábbi tényezők kölcsönhatása idézi elő növendékeinknél:

- a személyiségfejlődésre közvetlenül ható bio-, pszicho-, szociális ártalmak
- a szűkebb-, tágabb környezet egyéb hatásai
- alkati prediszpozíció

Ezeknek a tényezőknek a kedvezőtlen összhatása vezet el jellemzően az antiszociális fejlődésirányhoz, s adott esetben a büntett elkövetéséhez.

Az érzelmi szükségletek kielégítetlensége rosszul fejlett erkölcsi struktúrát eredményez, mivel nincs kiért és miért elfogadni a társadalom normáit, így az érzelmi rétegekben gyökerező etikai struktúrák megalapozása is elmarad.

Az erkölcsi fogalmak, értékek személyiségbe történő kívánatos mértékű beépülését ezen populáció esetében nemcsak előéletük veszélyeztető elemei kérdőjelezik meg, hanem értelmi nevelésük elhanyagolása is.

A fejlesztést igénylő fiatalok szocializációs hiányai, zavarai, a család és az iskola, valamint a tágabb társadalmi környezet mulasztásaiból, káros hatásaiból és alkati adottságaiból következnek.

A kezelendő problémák, tünetek jellemzően az alábbi területen jelentkeznek:

- viselkedés-zavarok
- teljesítményzavarok
- iskolázottsági és
- művelődésbeli elmaradottságok.

Ezek alapján a fiatalok fejlesztése olyan komplex és speciális nevelési folyamat, melynek célja az antiszociális fejlődésirányú és bűnelkövető fiatalok speciális szükségleteinek célszerű kielégítése.

Kiemelt szükségletek:

- szociális,
- nevelési-oktatási,
- mentálhigiénés,
- egészségügyi.

A szükségletek kielégítésével járunk hozzá a szocializáltsági szint növeléséhez, a társadalmi be- illetve visszailleszkedés esélyeinek növeléséhez, figyelembe véve a szociokulturális környezet főbb jellemzőit.

PEDAGÓGIAI FELADATUNK

A kulturáltsági szint emelése. Elsősorban az oktatáson keresztül valósul meg, valamint a csoportkörnyezetben az életmód és a viselkedésmód módosításának eszközszerével.

A szocializációs folyamat hiányosságainak pótlása, illetve korrigálása. Főleg az életmód, életrend kialakításán keresztül a csoportkörnyezetben, az oktatási és munkacsoportok kapcsolatainak segítségével.

A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek fejlesztése. Alapvetően magával a munkafoglalkoztatással, a szakmai oktatással, szakképzéssel, frusztráció tolerancia növelésével s az erkölcsi struktúrák erősítésével, az önkontroll fejlesztésével.

A viselkedés formálása. Terápiákkal, tréningekkel, a napi rendszerességgel megtartott programokkal és a szűkebb-, tágabb környezet bevonásával.

Az érzelmi élet fejlesztése. Szorongások oldásával, a reális énkép kialakítása, a referencia személyek, csoportok iránti viszonyulás formálásával, a szabadidő helyes felhasználásával, oktatással és mindenek felett a nevelőkkel és a társakkal kialakított érzelmi kapcsolatokon keresztül.

Az erkölcsi fejlődés elősegítése. A tevékenységek rendszeres értékelésével az érzelmi élet fejlesztése által.

A testi nevelés az egészséges életmód kialakítása. Az életmód, életrend elemein keresztül és a viselkedésmódosítás eszközszerével, a sport-mozgás rendszerességének biztosításával.

A fentiek elérése érdekében szükséges és kívánatos, hogy a növendékkel foglalkozó szakember:

- identifikációra alkalmas pozitív referencia személy legyen,
- a fiatal szükségleteinek pontos diagnózisát ismerje,
- aktív legyen,
- a nevelői vezetés céltudatosságát érvényesítse, nem kizárva a spontaneitást, intuíciót,
- optimális környezet kialakítására törekedjen,
- szaktudását fejlessze,
- terápiás légkört alakítson ki.

A SZAKMAI PROGRAM FŐ SZERVEZETI EGYSÉGEI

- 1. Az Otthon részleg*
- 2. Az Iskolai részleg*
- 3. A Munkafoglalkoztatás részlegei*
- 4. A Kiegészítő részlegek*
- 5. A Speciális részlegek*

A szakmai program szervezeti egységei szükségletorientáltan működnek.

1. AZ OTTHON RÉSZLEG

Kiemelt nevelési szintér a csoport. A növendékcsoportok érzelmi biztonságot nyújtó légkör kialakításával biztosítják a fiatal számára a személyiségfejlődését elősegítő feltételek elérését. A csoportok programjai az individuális nevelés, a zártság és a nyitottság optimális arányainak biztosításával működnek. A csoportok programjai a követelménytámasztáson alapulnak.

Pedagógiai szerkezetünk középpontjában a szociális szükségletet elsődlegesen és meghatározó módon kielégítő Otthon részleg áll.

Feladata kettős: megfelelni az elsődleges szocializációs célnak, részt venni a gondozás folyamatában. A totális-intézmény nevelési eszközrendszerével, sérülés-specifikus szempontrendszer alapján, kisléptékű nevelési egységekben valósul meg az egyéni fejlesztés. A nevelő és a pszichológus feladata a szakszerű diagnosztika, valamint pedagógiai, gyógypedagógiai módszerek alkalmazásával a fiatal ráhangolása a számára optimális egyéni nevelési program vállalására. A szakmai program teljes időszakában a növendék részére a nevelő, mint támogató személy van jelen. A fejlesztés során a növendék által elért és teljesített szocializációs szint (melyet a csoportok programja tartalmaz) az alapja az elérhető kedvezményeknek.

A szocializációs nevelési szintereken szervezett program célja: az intézet személyiségvizsgáló csoportjának nevelési- fejlesztési- korrekciós tervének figyelembe vételével, a csoport nevelői által időszakonként elkészített programmal, az egyéni fejlesztés megvalósítása.

A program időtartama az aktuális nevelt bírósági ítélete és az együttműködési készségtől függően módosulhat.

Csoportjaink típusai:

1. 1. Otthon csoportok

1. 2. Különleges csoportok

1. 1. Otthon csoportok

A különleges ellátást, gondoskodást nem igénylő fiatalok elhelyezésére szolgáló csoportok, amelyekben normál pedagógiai módszerek alkalmazásával történik a növendékek komplex fejlesztése.

A Befogadó csoportban történt megfigyelések, vizsgálatok alapján (pedagógiai, orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai) egyéni nevelési-fejlesztési terv készül az érintett növendék bevonásával. Ennek alapján a nevelés egyéb színtereivel (család, iskola, munkafoglalkoztatás, szakkörök) együttműködve történik személyiségük fejlesztése.

A nevelési-fejlesztési folyamat fontos részét képezi a bizalmi kapcsolat kialakítása, amely elősegíti a növendékek együttműködési készségének kialakulását.

Praktikus ismeretek nyújtásával, reális énképük és perspektíva rendszerük kialakításával segítséget kapnak ahhoz, hogy eleget tudjanak tenni a társadalom elvárásainak, ezáltal megkönnyítve reszocializációjuk lehetőségét.

Az elbocsátás előtt álló növendék körültekintő felkészítése az elbocsátás utáni időszakra, bevonva a család, vagy nevelőotthon erőforrásait, pártfogó, iskola, munkahely segítségét.

A program a javítóintézeti intézkedés időtartamáig tart.

1. 2. Különleges csoportok

1. 2. 1. Befogadó csoport

Pedagógiai, pszichológiai megfigyelések, orvosi, szakorvosi vizsgálatok, gyógypedagógiai megfigyelések, vizsgálatok. Nevelési-fejlesztési korrekciós terv előkészítése. A személyiség fejlesztésének, fejleszthetőségének feltárt paraméterei alapján a növendék adottságait figyelembe véve, kedvező csoportkörnyezetbe és kedvező csoportvezetési hatásrendszerbe történő irányításuk. A részleg felkészíti a növendéket az általános csoportéletre, megismerteti a helyi szabályokkal, napi és házirenddel, személyre szóló jogokkal és kötelességekkel, jutalmazási és büntetési normákkal, jogi előírásokkal, sportolási, kulturális lehetőségekkel, a tanulási és munkafoglalkozások kötelezettségeivel.

A program általában 30 napig tart.

1. 2. 2. Korrekciós csoport

A személyiségvizsgáló csoport által tanulásban-, és értelmileg akadályozottnak diagnosztizált növendék komplex fejlesztése. Az akadályozottság mértékének és személyiségállapotuknak megfelelő munkáltatásuk, képzésük, oktatásuk. Korrekciós nevelésük és a társadalomba való visszaillesztésük lehetőségének megteremtése.

Az ép populációtól elkülönített szintereken valósul meg elhelyezésük, oktatásuk, képzésük, fejlesztésük. Az oktatási és képzési szervezet felépítése és pedagógiai elvei biztosítják a szükséges és lehetséges integrációt.

A program a javítóintézeti intézkedés időtartamáig tart.

1. 2. 3. Pszichopedagógiai csoport

Elkülönített, önálló szintéren működő csoport, melynek célja: olyan növendékek fejlesztése, akiknél valamilyen pszichés (neurotikus vagy pszichoszomatikus) rendellenesség következtében alkalmazkodási, beilleszkedési problémák prognosztizálhatók.

A csoport feladata a peremhelyzet kialakulásának megakadályozása, vagy a már kialakult negatív következményekkel járó peremhelyzetek megszüntetése, ezen túl kreatív személyiség fejlesztés, egyénre szabott tevékenységi formák biztosítása, leválasztási és visszatérési fázisok elősegítése.

1. 2. 4. Az Egészségügyi részleg csoportja

Kizárólag egészségügyi jellegű gondozása, speciális pedagógiai módszerek alkalmazásával azoknak a fiataloknak, akik pszichogén funkciózavaraik, pszichoszomatikus tüneteik miatt nem kezelhetők más nevelési szintéren. (Alvászavar, enuresis; más esetben: mozgásszervi vagy egyéb testi fogyatékoság, cukorbetegség stb.)

A gondozási program a pedagógiai program részét képezi, ideje a felvételtől az elbocsátásig tart.

1. 2. 5. A Zárt intézeti részleg csoportja

Súlyos magatartászavart mutató, az intézet általános rendjét súlyosan vagy többször megsértő növendék rövidtávú, szoros felügyelettel biztosított foglalkoztatása, elősegítve ezzel, hogy a növendékek a nevelőintézet illetve a csoportja életébe normatartó magatartással beilleszkedjen.

A program határozatlanban megjelölt, de legfeljebb két hónap időtartamú – attól függően, hogy a növendék milyen további együttműködési készséget mutat.

1. 2. 6. Az utógondozás – fázisai és színterei

a) Előkészítő fázis:

Az ideiglenes elbocsátás előtt álló és későbbi utógondozásra jelentkezni szándékozó, jó együttműködési készséget mutató neveltek felkészítése az intézetből történő elbocsátás – utáni egyéni életvezetésre. Lehetőséget teremteni a megkezdett általános iskolai és szakképzési tanulmányok befejezéséhez.

b) Integrált utógondozás, a részleges önállóság biztosításával, a növendék nevelőotthoni csoportjában:

Az intézet utógondozást biztosít azon elbocsátott fiatalok számára, akik nem térhetnek vissza családjukhoz, és az elbocsátás idejére nem sikerült számukra lakhatási lehetőséget és megélhetési feltételeket teremteni.

Utógondozásban részesülhet az a fiatalok is, aki tanulmányait szeretné befejezni az intézeti oktatásban, képzésben.

Az utógondozott fiatalok részére – nevelőotthoni csoportjukban -, szerződésben meghatározott feltételekkel biztosít az intézet szállást, ellátást, szociális gondozói, pszichológiai, egészségügyi támogatást.

A növendék utógondozott státuszát, a növendék kérelmében szereplő indoklás az előírásoknak való megfelelés, és az együttműködés minősége alapján az intézet igazgatója, vagy helyettesei a szerződésben meghatározott időszakonként felülvizsgálják.

Az utógondozotti státuszba való helyezésről a fiatalok kérelmére, az Intézeti Tanács javaslatára az igazgató dönt.

Az utógondozott státuszt az igazgató megszünteti a fiatalok kérelmére, vagy ha a fiatalok az együttműködés rendjét ismételtelen megszegi.

A szolgáltatás az Alapító Okirat alapján térítésmentes.

c) Önálló fázis - Utógondozás, az önállóság biztosításával:

A Gondozó Ház programja önálló épületben működik. Az Utógondozás Alapítvány bérli az intézettől azt az ingatlant, amiben a szolgáltatási alapon szerveződött utógondozási tevékenységet végezzük. A programot önkéntes segítők vezetik. Az utógondozottak – volt növendékek -, rászorultság esetén igénybe vehetik az intézet teljes szakellátását, ugyanakkor alapvetően saját maguknak kell az egyéni életvezetés optimális lehetőségeit keresni, kialakítani. A programok az egyéni igényektől illetve alkalmazkodási készségtől függően 6-18 hónapig tarthatnak.

2. AZ ISKOLAI RÉSZLEG

A nevelési-oktatási szükségletek kielégítése, a kulturáltsági szint növelése az intézet által alapított Általános Iskola, Szakiskola és Speciális Szakiskola szervezeti egységeiben valósul meg.

2. 1. Általános iskola

Célja: a növendékek személyiségéhez, képességeihez, ismeretszintjéhez illetve igényeihez igazodó oktatás, nevelés, szakmai képzés speciális iskolai kereteken belül.

Működési és szervezeti rendjével biztosítja:

- az általános iskola befejezésének lehetőségét,
- a gyógypedagógiai oktatást, képzést,
- a lassúbb ütemben fejlődők számára a felzárkózás lehetőségét,
- a gyorsabb ütemben fejlődők számára az egyéni vizsgázás lehetőségét,
- képesség és igény szerint növendékeink számára a feltételeket, a középiskolai, vagy szakközép iskolai tanulmányok megkezdéséhez illetve folytatásához,
- a környező települések iskoláiból átvett tanulók számára az általános iskola befejezését, szakmai képzésben való részvételét.

Az alapfokú oktatás és a szaktanfolyami valamint szakmunkás képzés programjai a javítóintézeti nevelés megkezdésétől az elbocsátásig illetve az utógondozási program befejezéséig tart.

2. 2. Szakképzés, szaktanfolyami képzés

Célja:

- Az általános iskolát végzett, megfelelő korosztályú (16-19 éves) és érdeklődésű növendékek részére szakmunkás, illetve betanított munkás képzés biztosítása.
- A képzéssel lehetőséget biztosítani a növendékek számára a társadalomba való sikeres beilleszkedésre, munkaerő-piaci vállalási esélyeik növelésére.
- A megszerzett képesítéssel lehetőséget teremteni egy magasabb szintű képzésben való részvételre.

3. A MUNKAFOGLALKOZTATÁS RÉSZLEGEI

Azok a növendékek vesznek részt benne, akik szakképzésben, szaktanfolyami képzésben nem részesülnek.

Célja:

- Képesé tenni a növendékeket a munkavállalásra, az ezzel járó felelősségre.
- Olyan munkakultúrát kell kialakítani és erősíteni, mely lehetőséget ad a kitartás, a felelősségérzet, a kötelesség elsajátítására, és amelyben megjelenik az igény szint, az önállóság, és a kreativitás.
- A rendszeres munkavégzés hozzájárul a növendékek ismereteinek gyarapodásához, értelmi képességük fejlődéséhez, ezáltal a komplex fejlesztés részévé kell válnia.
- A különböző készségek elsajátítása és a munka erkölcsi, anyagi értékének internalizációja lehetőséget ad a növendékek esélyegyenlőségéhez a nyílt munkaerő piacon.
- A növendékek felkészítése a szakképzés lehetőségeire.
- A foglalkoztatás keretében végzett bér munkával bevétel megteremtése.
- Terápiás foglalkoztatás.

3.1. Ipari munkafoglalkoztatás lehetséges színterei:

- kőműves
- szerkezetlakatos
- esztergályos
- forgácsoló
- faipari- gépi fafeldolgozó
- festő
- kosárfonó

3.2. Mezőgazdasági munkafoglalkoztatás lehetséges színterei:

- kerti munkás
- állatgondozó

3.3. Terápiás munkafoglalkoztatás színterei:

- művészetterápia

4. A KIEGÉSZÍTŐ, TÁMOGATÓ RÉSZLEGEK

4. 1. Személyiségvizsgáló munkacsoport

Tagjai:

- pszichológus
- gyógypedagógus
- pedagógus
- orvos

Fő feladata:

- Valamennyi nevelési és oktatási – képzési szintéren végzett megfigyelései, vizsgálatai alapján javaslatot tesz a növendékek aktuális személyiségállapotának, adottságainak megfelelő gondozásra, elhelyezésre, fejlesztésre, képzésre.
- A befogadó csoportból történő kihelyezés érdekében az áthelyezési vizsgálatok elvégzése

További feladata:

- A tanulásban akadályozott vagy értelmileg akadályozott növendékek kiválasztása, szakértői vélemény és javaslatétel elkészítése a korrekciós csoportban történő elhelyezésre, speciális vizsgálatok készítése, valamint az akadályozottság mértékének megítélése.
- A pszichológus elvégzi és értékeli a növendék pszichológiai vizsgálatát.
- A gyógypedagógus elvégzi és értékeli a növendék gyógypedagógiai vizsgálatát.
- Az orvos elvégzi a növendék általános orvosi vizsgálatát. Szükség esetén további szakorvosi vizsgálatról, vagy kezeléssel foglalkodik, ennek érdekében az illetékes szakrendelésre irányítja a növendéket.
- Eltérő vélemények esetében gondoskodnak az egyeztetésről, illetve a szükséges kiegészítő vizsgálatok elvégzéséről.
- A befogadást követő 5 napon belül elvégzi a diagnosztikai vizsgálatokat, és javaslatot tesz az egyéni fejlesztés módszerére: normál vagy különleges.
- Tevékenysége a befogadási időszaktól minden növendékre kiterjed.
- Szakvéleményt készít az osztályfőnök javaslata alapján az osztályközösségben nem oktatható növendék mindennapi iskolába járás alóli részleges felmentéséhez és a magántanulói státusba helyezéshez.

A *pedagógiai igazgatóhelyettes* irányítja és koordinálja a vizsgálatok menetét, döntést hoz a csoportba helyezésekről a pszichológusok diagnosztikai és terápiás javaslata szerint.

Az *intézet pszichológusai* – munkamegosztásuk szerint - a növendékek teljes körű megismerésén alapuló egyéni és csoportos gondozást végeznek.

Közvetlenül támogatják a csoportban folyó pedagógiai munkát. Szakvélemény elkészítésével megalapozzák a nevelő egyéni nevelési terveit. Egyéni és csoportos terápiás tevékenységük során közvetlen hatással vannak a növendékek személyiségformálására.

4. 2. Növendék otthontanács

A növendékcsoportok növendék képviselői havi rendszerességgel, fórumon tájékozódhatnak, javaslatot tehetnek az őket érintő kérdésekben, témákban.

- A csoportok javaslattételi jogát biztosítja.
- Az általános csoport ügyek fóruma.
- Az általános panaszjog nyilvános lehetősége.
- Az otthonverseny értékelésének helye.

A csoportok egy főt delegálhatnak a Tanácsba.

A Tanács vezetője: Pedagógiai igazgatóhelyettes

4. 3. Intézeti Tanács

Feladata:

- A növendék elbocsátásával kapcsolatos javaslat megfogalmazása és felterjesztése a bv. bíró részére. A javaslattétel érdekében nyilatkoztatja a növendékekkel közvetlen foglalkozó munkatársakat. Indokolt esetben szakértői véleményt szerez be.
- Az Intézeti Tanács az ülésén a növendék személyes megjelenését és a véleménynyilvánítási jogát biztosítja.
- Javaslatáról értesíti a növendéket.
- Az elbocsátás alkalmával összegző értékelést készít az eltelt időszakról.
- Véleményt alkot az utógondozással, valamint a zárt intézeti részlegbe utalással kapcsolatban.

4. 4. Sportkör

Feladata:

- Testi nevelés és egészséges életmódra nevelés a viselkedés formálásával.
- Napi szintű sportolási lehetőség biztosítása.
- Különböző sportesemények, bajnokságok szervezése, lebonyolítása.
- Az arra alkalmas növendékekkel intézeten kívüli sporteseményeken való részvétel.

4. 5. Szakkörök

A nevelőotthon tárgyi és személyi feltételei sokrétű szabadidős tevékenységet tesznek lehetővé. A szakkörök a szabadidő hasznos és kulturált eltöltése mellett az önkifejezés lehetőségét is biztosítják, valamint a személyiségfejlesztésben is fontos szerepet játszanak.

Ezek a következők:

- rajz
- szövő
- videó
- újságíró
- testépítő
- barkács
- villamossági
- hagyományőrző
- természetjáró

5. A SPECIÁLIS RÉSZLEGEK

5.1. Várakozó helyiség

A várakozó helyiségben ideiglenesen elhelyezhetők:

- Az intézetünkbe kerülő újonc növendékek a befogadó csoportba kerülésükig.
- A szökésből visszaszállítottak.
- Az intézetben fegyelemsértéssel alaposan gyanúsítható növendékek.

5.2 Biztonsági elkülönítő

Azon növendékek ideiglenes elkülönítésére szolgál, akik ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsítanak, amely magatartás más módon nem szüntethető meg.

MÓDSZERTANI SZABÁLYZATA

A nevelőközösség küldetése:

A javítóintézet sajátos nevelési és élethelyzetében a Sárga Falak Szakmai Program célkitűzései és pedagógiai elvei szerint fejlesztjük növendékeinket.

Szakmai programunk célja, hogy működésével meghaladja egy lehetséges belterjes és önkényeskedésekkel jellemezhető intézeti társadalom állapotát.

A program és az alkalmazott módszerek egyetlen célt szolgálnak: a központban álló gyermek szükségleteinek kielégítését.

Szempontrendszerünk értelmezése igényli annak a szemléletnek a túllépését, amely szerint a fiatal erkölce az izolált intézeti környezetben akarata ellenére, büntetésből megjavítható.

A büntetésből való megjavítás téveszméjének meghaladásával, az erkölcsi felháborodás helyett a fejlesztés alapszabályaira irányítjuk a figyelmünket.

Elvünk, hogy a fejlesztés alapjának tekintjük a fiatalban rejlő pozitív értékeket, felhasználva szűkebb és tágabb környezetének támogató erejét.

Elsődleges tennivalónk a fiatal problématerképének elkészítése a Nevelési Naplóban:

A problématerkép tartalmazza a szomatikus – intellektuális – alkalmazkodási állapotot.

A problématerképet az egyes szakmai részterületek szakemberei készítik el.

- Elsődleges a szomatikus állapot részletes feltérképezése, amit alapvetően az orvos végez el. (Az orvos, illetve annak közvetlen munkatársai és a befogadó részleg nevelői napi kapcsolatban állnak egymással.)

- az intellektuális, tanulásképeségbeli problémák kiszűrése a szaktanár, gyógypedagógus;

- a munkahelyi szakképzésbeli nehézségek számbavétele a szakoktató, munkaoktató;

- a klinikai jellegű gondok feltárása a pszichológus;

- az alkalmazkodási integráció, családi környezeti és társadalomellenes magatartás tüneteinek összegyűjtése a nevelő feladata.

A befogadást követő 30 napon belül elkészített első interjú és a szakmai megállapítások képezik a fejlesztési program alapját. Az első interjút a személyiségvizsgáló csoport tagja veszi fel, a további szakmai megállapításokat a fiatallal kapcsolatban lévő pedagógusok rögzítik. Az érintett kollégák megbeszélések keretében meghatározzák a fejlesztés célszerű hangsúlyát, kiválasztják az elsődleges és egyidejűleg megoldandó feladatokat, a befogadást megelőző időszak és a reintegráció lehetőségének figyelembe vételével.

A szakmai egyeztetéseken alapuló fejlesztő munkánknak az a lényege, hogy a nevelési-oktatási folyamat a növendék egyéni szükségleteihez igazodva működjön. Munkamódszerünk részét képezi a családdal, társintézeti munkatársakkal történő alkalomszerű és a növendékkal történő folyamatos egyeztetés.

Felelős: személyiségvizsgáló munkacsoport, befogadó rlg. pedagógusai, orvos, osztályfőnök, szakoktató

Határidő: a befogadást követő 30 napon belül

Dokumentálás: Nevelési Napló

Feladatok a növendék szükségleteinek értékelésében

A Nevelési Naplóban rögzítendő szükségletek:

egészségügyi - nevelési-oktatási - mentálhigiénés - szociális

Egészségügyi szükséglet

Befogadáskor az orvos vagy asszisztense megállapítja a közösségbe helyezhetőséget. Az **orvos** elvégzi a szomatikus status vizsgálatot - indokolt esetben szakorvosi ellátást kezdeményez - a befogadást követő 5 munkanapon belül. Megállapításait a befogadást követő 30 napon belül az asszisztensek rögzítik a Nevelési Naplóban.

Nevelési-oktatási szükséglet

A befogadó csoport munkatársai a befogadástól számított 30 napon belül:

-az oktatás képzési igazgató helyettessel konzultálva -figyelembe véve a bemutatott iskolai bizonyítványa és ismeretei, képességei alapján- meghatározzák az oktatásban való részvétel lehetőségét

-a személyiségvizsgáló csoport véleménye alapján meghatározott nevelési célokat figyelembe véve javaslatot tesznek a növendék csoportba helyezésére

A nevelési-oktatási szükségleteket a befogadó csoport munkatársai a kihelyezés előtt rögzítik a Nevelési Naplóban.

A fenti szükségletek meghatározását a kihelyezést a pedagógiai igazgatóhelyettes koordinálja.

Mentálhigiénés szükséglet

A **személyiségvizsgáló munkacsoport** tagjai - pszichológus, gyógypedagógus és pedagógus kollégák- az anamnézist, interjút, megfigyeléseiket, szakértői véleményüket egyenként rögzítik, a befogadást követő 30 napon belül a Nevelési Naplóban.

Az egészségügyi – nevelési-oktatási – mentálhigiénés szükségletek megállapítása és dokumentálása alapfeltétele a befogadó csoportból történő kihelyezés elrendelésének.

Szociális szükséglet

A személyiségvizsgáló munkacsoport szakvéleménye figyelembe vételével, a **nevelőtanár** a Nevelési Naplóban rögzíti, az osztályfőnök, a szakoktató, szaktanár, munkaoktató és a gyermekfelügyelő megfigyeléseit.

Feladatok a nevelési folyamat szakmai kapcsolat rendszereinek működtetése érdekében:

Lehetőség szerint a hivatalosan kialakított kapcsolati rendszert ki kell egészíteni a nevelő által kiépített, és a növendék közvetlen környezetét érintő kapcsolati rendszerrel.

Lehetőség szerint szűrni és fékezni kell a növendék krimenes kapcsolati rendszerének működését.

Az információk megosztása és megismerése szükséges minden munkatársunk számára, aki a növendék egyéni fejlesztésében részt vesz.

Szükség szerint, de legalább a havi értékelés napján a Nevelési Naplóban dokumentálja minden növendéssel foglalkozó a növendéssel kapcsolatos észrevételeit és hivatalos információit.

A bejegyzéseket szükség szerint, de legalább havonta, tájékoztatásra a nevelő bemutatja az általános igazgatóhelyettesnek.

A „terápiás szerződés”-ről (nevelő és növendék):

A növendék bizonyos mértékű részvétele saját fejlesztési tervének kialakításában személyiségállapotának alapján biztosítható és vállalható. A nevelési folyamat alatt ennek alapján a nevelő és a növendék között létrejön egy szerződés.

Ez a szerződés -a megismerés folyamata során változtatva-, támogatja a fiatal a nevelési cél megvalósításában.

Ez kiemelt szerepet ad a referencia személynek, vagyis a nevelőnek.

Ez a szerződés hivatott arra, hogy jobban biztosítsuk a nevelési folyamatban a fiatal önkéntes részvételét.

A nevelési folyamatban a növendék együttműködésének fejlődése hatással van a kényszernevelési helyzet oldására.

A nevelési cél módosítható, de nem adható fel. Ez az elv segíthet hozzá a kényszernevelés oldásához.

Az értékelő megbeszélésekről (nevelő és kollégái):

Értékelő megbeszélések: havi, heti, eseti

A havi és heti értékelő megbeszélések az egyéni visszajelzés és értékelés, valamint a csoportkohéziós történések szempontjából kiemelten fontosak.

A növendéket, a csoportot és a csoporttörténéseket értékelő megbeszélések általában lezárnak egy fejlesztési ciklust és meghatározzák a következő fejlesztési szakasz tartalmát.

Ez jelentheti a korábbi fejlesztési folyamat folytatását a kívánatos módosítások megjelölésével.

A megbeszéléseken a résztvevők fogalmazzák meg fejlesztési elképzeléseiket.

Az egyeztetések eredményeit, a fejlesztés irányainak megállapítását, a szükséges tennivalókat kollégáink az adott problémakörhöz tartozóan a Nevelési Naplóban rögzítik, egyben jelzik a fejlesztés várható kihatásait a növendékre és az adott nevelési területre.

A hatékonyság érdekében :

-Nélkülözhetetlen az, hogy a fiatal értse azt, hogy mit várnak tőle.

-Elengedhetetlen az, hogy a fiatal az általa belátható időszakra motiváljuk.

-A legfontosabb mégis az, hogy olyan követelmény és motivációs rendszer elé állítsuk őt, amit ha ért és elfogad, akkor azt a képességei mozgósításával teljesíthesse.

Biztosítani kell a növendék számára a vélemény nyilvánítás jogát.

Feladatok a szakmai - módszertani kapcsolatokban:

A nevelésben résztvevő szakemberektől **tudatos tervezést** és **folyamatos elemzést** igényel a növendék szocializációjának befolyásolása. A tudatos tervezés, mint szakmai igény elengedhetetlen a javítóintézeti nevelésben résztvevő szakemberrel szemben.

Szakmai módszertani kapcsolatunk célja az, hogy a tanár, a szakoktató, a munkaoktató, a gyermekfelügyelő hozza összhangba fejlesztési tervét, elképzelését a nevelőtanár által megfogalmazott fejlesztési programmal.

Részletes feladatok a szakmai kapcsolatrendszerünk működéséhez:

a
Tanár

a növendék intellektuális képességeinek megismerése után a tanulási képességének állapotát felmérve az előrehaladás ütemének megfelelően határozza meg a felzárkózás mértékét, a fejlesztés irányát és erről folyamatosan konzultáljon a nevelővel, valamint oktatási - képzési tervéhez vegye figyelembe a **nevelő** által feltárt szocializációs elképzeléseket,

a
Szakoktató, munkaoktató

a növendék munkavégzési képességének megfelelően határozza meg a fejlesztés irányait. A képességek, jártasságok mértékében, a munkaidő munkáltatással történő kihasználásával fokozza a szakmai fejlesztés ütemét, figyelembe véve a **nevelő** által irányított szocializációs folyamatot,

a
Gyermekfelügyelő

a csoporttal kapcsolatos **nevelői** szakmai elvárásoknak feleljen meg, segítse ezzel a növendék szociális szükségleteinek kielégítését. Jelezzen minden csoporttörténést, dokumentálja azokat az eseményeket amik a napirendtől és a napi gyakorlattól eltérnek.

a
Pszichológus, gyógypedagógus

konzultáljon a **nevelő**vel és az egyéni terápiában résztvevő növendékekkel kapcsolatos információit folyamatosan biztosítsa részére. A klinikai esetet azonnal jelezze, szükséges esetekben kezdeményezze a fiatal neurológiai vizsgálatát, egyidejűleg fogalmazza meg a nevelőnek az általa indokoltnak tartott beavatkozási javaslatát. A nevelő az általa észlelt problémát jelezze a pszichológusnak, gyógypedagógusnak.

az
Orvos

végezze el a növendék vizsgálatát, időszakos felülvizsgálatát és a szükséges kezelést, erről időben tájékoztassa a **nevelőt**, aki az általa észlelt változási tüneteket időben jelzi az orvosnak.

Miért kell ennek a szakmai – módszertani kapcsolatrendszernek működni?

Azért, mert ezek az információk szükségesek ahhoz, hogy a növendék fejlesztését programszerűen és szakszerűen tudja tervezni **a nevelő**.

Ebben a folyamatban válhatunk a növendék számára hiteles és elfogadott személlyé és nem csupán az intézeti hatalom megtestesítőjévé.

A szakmai - módszertani együttműködés folyamatában oldódhat a nevelő egyszemélyi felelős szerepe és ez óvhatja őt a túlvállalásoktól.

A módszer alkalmazása során az érintett szakembereknek meg kell tudniuk fogalmazni a helyzetfelmérés után, hogy honnan hová akarják elvezetni a fiatalt, ezzel kapcsolatban pedig a nevelőnek készen kell állnia arra, hogy közvetítse a növendék számára az elvárásokat.

A nevelőnek a nevelési folyamat szinten tartása és fejlesztése érdekében, a kollégák és a növendék részére ismételten újra és újra meg kell fogalmaznia a tennivalókat.

A meghatározásokat dokumentálni kell a Nevelési Naplóban és erről tájékoztatni kell a fiatalt.

A fejlesztő programban résztvevő kollégáktól közös és egyéni szakmai felelősséget igényel a fiatalra célzottan irányuló és ellenőrzött szakmai elképzelések megvalósítása.

Szakmai tevékenységünk kiemelt szempontjai:

sérülésspecifikus fejlesztési cél meghatározása

a megoldandó problémáknak az elsődleges szocializációs közeggel való összefüggésének feltárása

a fejlesztésre fordítható idő hatékony kihasználása

a további kriminalizálódás fékezése

az önkéntesség lehetőségének biztosítása

Felelős: nevelőtanár, orvos, pszichológus, osztályfőnök

Határidő: folyamatos, legalább három hónaponként

Dokumentálás: Nevelési Naplóban

Kiemelt alapelvek és kiemelt alapjogok
a javítóintézeti nevelés végrehajtásában

Szakmai alapfogalmaink ismételt egységesítésére az ad okot, hogy lényegében kicserélődött az elmúlt tíz évben a nevelőközösség és megváltozott a javítóintézeti növendékek motiválhatósága. Alapjaiban változott meg a környezet feltételrendszere és ez kölcsönhatásban áll a nevelőtestülettel és a gondozására bízott fiatalok személyiségével.

Alapfeladatunk a befogadott fiatalok **reszocializációja**.

A reszocializáció fogalma feltételezi a kriminalitás fogalmát és hatásrendszerét.

A reszocializáció a növendékekkel szembeni társadalmi kirekesztődés megszüntetésének és a társadalomba való visszavezetésének kettős folyamatát jelenti.

Megvalósíthatóságának lehetőségeit az általánosan elfogadott normarendszer és az ettől eltérő egyéni normák viszonya határozza meg.

A normakövetés képessége és a normáktól való eltérés motivációjának ellentétpárja határozza meg a fiatal együttműködési készségét.

Gyakori, hogy ami a többségi társadalom normarendszerében deviancia, vagy szocializációs zavar, az a növendékünk saját viszonyrendszerében, családjában, része a szocializációjának.

Ennek alapján a javítóintézetben a reszocializáció a gyermek sikeres társadalmi integrációját támogató folyamat, amely a meglévő devianciák korrekciójára is irányul.

Szakmai programunk szerint a javítóintézeti reszocializáció olyan komplex és speciális fejlesztési folyamat, amelynek célja a bűnelkövető fiatal speciális szükségleteinek (SZOCIÁLIS, ÉRZELMI, NEVELÉSI-OKTATÁSI, MENTÁLHIGIÉNÉS, EGÉSZSÉGÜGYI) célszerű kielégítése által a szocializáltsági szintjük javítása.

Ezzel célunk a növendék szociabilitásának, beilleszkedési, normakövető életvezetési esélyeinek növelése. A javítóintézet büntető jellegének folyamatos háttérbe szorításával egyidejűleg, a terápiás szemlélet folyamatos előtérbe helyezésével kívánunk hatni a fiatal személyiségére.

Ebben a folyamatban felvállaljuk a javítóintézeti nevelés kettősségét, ami jogintézményből és az intézményünkől, önmagából ered: bezárva nevelni.

Gondolatok a kiemelt alapelvekhez

1. Szükségszerű, hogy a javítóintézeti nevelőmunkában résztvevők ugyanazon fogalom, ugyanazon elv alatt ugyanazt értsék a pedagógiai alrendszerben akkor is, ha eltérő gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek, és különböző szakfeladatot látnak el. Ez segíti elő a szakmai program megvalósítását, a feladat ellátásának egységesítését.
2. Növendékeinkkel szemben a büntető igazságszolgáltatás az ítélet meghozatalával egyidejűleg befejezte a küldetését. Rendeltetésünk nem a fiatal megbüntetése.

A növendék befogadásával javítóintézeti fejlesztő, korrekciós nevelés veszi kezdetét.

A javítóintézet nem büntető intézet. Személyzete nem a büntetés végrehajtás személyzet, ezért módszertanában és a feladat ellátáshoz történő viszonyulásában sem válhat hasonlatossá a büntetés végrehajtással.

A javítóintézeti nevelés időtartama alatt a teljes személyzetnek közös a célja: a növendék személyiség fejlődésének támogatása.

Ezt a fejlesztő tevékenységet az emberi méltósághoz való jog mindenek feletti tiszteletben tartásával kell megvalósítanunk.

Kiemelt alapelvek:

1. KÖVETKEZETESSÉG

A növendéket meg kell ismertetni a javítóintézeti nevelés időszaka alatt a rá vonatkozó szabályokkal, ezek a :

Napirend;

Hetirend;

Jogok és kötelességek;

Jutalmazás és büntetés dokumentumok, mint fő dokumentumok.

A szabályok akkor használhatóak, ha azokat a nevelő értelmeztetni tudja és a fiatal azokat megérti.

A szabályok felelőssé tesznek bennünket. Felelősségünk abban áll, hogy ismerjük meg és tartsuk be szabályainkat. Ne akarjunk változtatni, rajtuk naponta azért, mert nehézséget okoz betartásuk, betartatásuk. Tiszteljük hivatásunkat és tartsuk tiszteletben hivatásunk szabályait.

Felelősek vagyunk a kivételekért is. Felelősségünk abban áll, hogy a kivételek okát és indokoltságát tudatosítjuk.

A tudatosítás a növendékekkel közvetlenül foglalkozó szakembereket, a növendék csoport környezetét és a növendéket érinti.

A **HAVITERV KÉSZÍTÉSE KÖTELEZŐ** minden az otthon részleghez tartozó nevelési szintéren.

2. RENDSZERSZEMLÉLET

Pedagógiai alrendszerünk, különféle szakmai részlegeinek hatásmechanizmusai egymásra épülnek, kiegészítik egymást és kapcsolatban állnak egymással.

A nevelési folyamat központi és a növendék számára meghatározó szereplője a nevelőtanár.

A nevelőtanár az, aki a javítóintézet, mint rendszer képviselőjében döntéseivel befolyásolja a növendék személyiségfejlődésének folyamatát.

A rendszerben a hatás nemcsak átsugárzik a rendszeren, hanem vissza is hat, és változtatást eredményez. A rendszerben minden működés eredményessége, befolyásolja a rendszer más részeinek hatékonyságát.

Az ellenőrzés és az információk cseréje gyakran elegendőek ahhoz, hogy megváltozzon egy elégtelen működés. A hatékonyságot segítő visszacsatolás fő eleme: a működés szakmai ellenőrzésének folyamata.

A reszocializáció komplex hatását intézetünkben csak rendszerszemléletű megközelítésben lehet biztosítani. A cél az, hogy a részterületek szakembereivel a nevelőtanár olyan információs rendszert működtessen, ami arra teszi alkalmassá, hogy a növendéke érdekében időben tudja meghozni döntését. Hatékonyságát az adja, hogy a nevelési tervek a diagnosztikus adatok alapján kiválasztott elsődleges fejlesztési hangsúlyokra és módszerekre épülnek.

Gondolatok a kiemelt alapjogokhoz

A javítóintézeti nevelésre befogadott fiatal személyi szabadságát korlátozó intézkedés hatálya alatt áll.

Napirendje és tevékenységei ellenőrzöttek és engedélyezéshez kötöttek.

Jogai érvényesítésében a személyzet támogathatja illetve korlátozhatja.

A növendék jogait és kötelességeit a befogadási időszak alatt ismerheti meg.

Ezt követően a nevelőtestület feladata, hogy a növendék jogainak érvényesülését biztosítsa.

A javítóintézeti intézkedés időtartama alatt egyes jogokat kiemelten kell biztosítani a többi jog érvényesíthetősége érdekében.

A gyermek –legjobb érdekének megfelelően- alkotmányos alapjoga egy másik alkotmányos alapjog érvényesülése érdekében szükség szerint korlátozható.

Kiemelt alapjogok:

1. Az emberi méltósághoz való jog

Az emberi méltósághoz való jog a szabadságjogok forrása.

Az emberi méltóságban mindenki osztozik, aki ember, függetlenül attól, hogy mennyit valósított meg a lehetőségéből és miért annyit.

A növendék beutalására okot adó cselekményével és az azt követő cselekedeteivel kapcsolatban történő megnyilvánulás nem sértheti a fiatal emberi méltóságát.

2. A hátrányos megkülönböztetés tilalma

Kriminalizáltsága, identitása, sérülései alapján nem tehető különbség növendék és növendék között jogaik érvényesítésében. *A kirekesztés és előítéletesség helyett az elfogadás lehet az egyetlen szakmai megközelítés.*

Ennek hatása alatt nyilvánítja ki együttműködési szándékát, érvényesítheti jogait, ebben a folyamatban fejlődik együttműködési készsége a pozitív értekeinek erősítésében.

Mindenki számára biztosítani kell a jogot a személyiség fejlődése érdekében igénybe vehető szakmai támogatás eléréséhez.

Egyenlőséget kell biztosítani minden befogadott számára annak érdekében, hogy megismerje és értse jogait, kötelességeit és fejlesztésének lehetőségeit.

A javítóintézeti nevelés időtartama alatt nem érheti a növendéket semmilyen megkülönböztetés a nevelési folyamatban résztvevők erkölcsi felháborodása miatt.

3. A biztonsághoz való jog

A növendéknek joga van ahhoz, hogy az intézetben biztonságban legyen.

Feladatunk és egyben felelősségünk, biztosítani a növendékek számára a legmegfelelőbb környezetet a szakmai feladatban való részvételhez.

4. A gyermek mindenk felett álló érdeke

A növendékünk saját érdekei közül mindig a számára legmegfelelőbbet kell kiválasztani.

A nevelési folyamatban résztvevő szakemberek viszonyulását a fiatal érdekeinek figyelembe vételével kell meghatározni és érzékeltetni.

Növendékünk érdeke, hogy a javítóintézeti nevelés időtartama alatt biztosítsuk számára az együttműködés és a személyiségfejlődés feltételeinek elérését.

Érdeke, hogy fékezhetővé váljon kriminalizálódása,

érdeke, hogy a javítóintézetben ne kriminalizálódjon,

érdeke, hogy a nevelés és oktatás szakmai képzés által biztosított értékeket elsajátítsa.

Gondolatok:

„először megérteni, azután nevelni,
fontosabb a gyereken gyakran legörcsösödött és
betemetett pozitív erőknél a felébresztése és
erősítése, mint a rosszakra való figyelmeztetés,
a szülői ház és a tágabb környezet bevonása.”

/MOOR/

„a fiatalok javítóintézeteinek szociális klímáját ugyanúgy befolyásolja a munkatársak munkahelyi elégedettségének foka, a bűnözéssel kapcsolatos alapbeállítódásuk, mint kulturális mintáik.”

/MIRIBUNG/

a 120.év munkacsoport tagjai:

Szarka Attila igazgató

Puskás Péter általános igazgatóhelyettes

Korpás László pedagógiai igazgatóhelyettes

Gulyás Anna nevelőtanár

Maldrik Erzsébet nevelőtanár

Elter Csaba nevelőtanár

Kovács Zsolt nevelőtanár

Raffai Zoltán nevelőtanár

Szokodi Zoltán tanár

Tóth-Ilkó János nevelőtanár

